

ללמוד וללמד

מאת : עזרא מרום

אנו קוראים פרשת אמור סמוך ליום ל"ג בעומר ויש כאן רמז לרשב"י שהרי אמור = אָדוּנּוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ. נתמקד במילה "מורנו" ונייחד את השיחה על ענין הלימוד וההוראה, נושא שניידון בפתיחת פרשתינו. על הכפילות במילים "אמור ואמרת" בפסוק: "אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם" מביא רש"י את דברי הגמרא ביבמות קי"ד: להזהיר הגדולים על הקטנים. יש כמה פירושים לאימרה זו. אנו נתמקד ברעיון העוסק בחינוך, בדרכי הלימוד וההוראה. לפי זה להזהיר = מלשון זוהר, אור. דהיינו, הגדולים צריכים להאיר את דרכם של הקטנים ע"י שמלמדים אותם. הכפילות במילים קובעת יסוד חשוב בחינוך: אמור = ללמוד לעצמך, ואמרת = ללמד אחרים. להלן נעסוק ביעוד החינוכי של ללמוד וללמד כמו שאנו מבקשים כל יום בתפילת השחר לפני קריאת שמע: "תן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, ללמוד וללמד".

פעמיים בתורה נזכר ענין ההוראה במילה "להורות" פעם אחת בקשר לבצלאל ובפעם השניה בקשר לאהרן הכהן. על בצלאל נאמר: "וימלא ד' אותו רוח חכמה... ולהורות נתן בליבו" (שמות ל"ה, 34) ועל אהרן הכהן נאמר שתפקידו "להורות את בני ישראל" (ויקרא י"א, 11). המסר הנלמד מכך שאם חנן ד' את האדם בחכמה ובדעת עליו לקיים את הפסוק: להורות את בני ישראל" דהיינו ללמוד על מנת ללמד! אצל בצלאל להורות = ללמוד לעצמו, אצל הכהן להורות = ללמד אחרים. רעיון זה נרמז בפסוק: "אדם לעמל יולד" שמשמעותו בראשי תיבות המילה לעמל = ללמוד על מנת ללמד. מקור נוסף לענייננו נלמד מהגמרא בסוטה כ"ב שדורשת את הפסוק ממשלי: "רבים חללים הפילה ועצומים הרוגיה" באופן הבא: "רבים חללים הפילה - מדובר על מי שאינו יודע להורות הלכה ובכל זאת מורה לאחרים ומכשיל אותם אילו הם החללים שהפילה. עצומים הרוגיה - מתייחס לאנשים למדנים שאינם מלמדים אחרים ובכך הם נחשבים כאילו הרגו אותם כי אינם מחיים אותם בדברי התורה. על הסוג הראשון נאמר "רבי" ואילו על הסוג השני נאמר "עצומים" ללמדנו = מי שלומד רק לעצמו ולא מלמד אחרים, גרוע יותר שהרי עצומים גדול מרבים! בפרקי אבות פרק ב נאמר: "אמר רבי יוחנן בן זכאי אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת". בנוסף לפירוש כפשוטו שלא להתגאות בידע יש פירוש אחר: טובה זו התורה שעליה נאמר: "כי לקח טוב נתתי לכם" כלומר אל תחזיק רק לעצמך את התורה שנקראת טובה. לגבי מתן תורה מצינו במדרש: "יבוא טוב ויתן טוב מטוב לטובים". טוב זה הקב"ה עליו נאמר טוב ד' לכל, מטוב = ממש רבנו עליו נאמר ותרא את הנער כי טוב, טובים עם ישראל שנאמר עליה: טובים וישרים". ענין הלימוד נלמד גם מהתואר "תלמיד חכם" שאינו רק תואר לתלמיד שהוא חכם, אלא גם: החכם הוא זה שהוא תלמיד נצחי ולומד כל הזמן. ככל שלומדים יותר מגיעים למסקנה שיש עוד הרבה מה ללמוד. רעיון זה מתבטא בדברי רבי יוחנן בן זכאי שהעיד על עצמו שלמד הרבה מאד באמרו: "אם יהיו כל השמים יריעות וכל הימים דיו לא מספיקים לכתוב את כל מה שלמדתי מרבתי, וכל מה שלמדתי מרבתי לא חיסרתי כלום אלא רק כאשר ילקק הכלב מן הים". כלומר טעמתי רק טיפה מהים הגדול. לעומת הבהמה שנולדת מפותחת בבחינת "שור בן יומו קרוי שור" הרי האדם צריך להתפתח ולרכוש ידע.

לסיום, נעסוק ביסודות החינוך. החינוך מושתת על 7 יסודות: רעיון זה נלמד מהפסוק בויקרא ט"ז, 3: "בזאת יבוא אהרן אל הקודש". על פסוק זה נאמר במדרש רבה ויקרא: "אמר רבי יודן הכהן הגדול בכניסתו אל הקודש חבילות חבילות של מצוות יש בידו ובכולן כתוב בזאת: התורה עליה נאמר: זאת התורה, ברית המילה שנאמר זאת בריתי אשר תשמורו, השבת שנאמר: אשרי אנוש יעשה זאת, ירושלים - זאת ירושלים, השבטים עליהם נאמר וזאת אשר דבר עליהם אביהם, כנסת ישראל - זאת קומתך דמתה לתמר והקרבת עליהם נאמר: בזאת יבוא אהרן אל הקודש".